

Til: NVE
nve@nve.no

Vår dato 22.09.2023
Deres dato: 22.09.2023
Vår referanse Jørn Bugge
Deres referanse 202309903

Innspill til høring om ny forskrift om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering (kraftrasjoneringsforskriften)

Fornybar Norge viser til NVEs forslag av 30.06.2023 om ny forskrift om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering.

Innledningsvis vil Fornybar Norge påpeke at forslaget til ny kraftrasjoneringsforskrift er en forbedring av gjeldende forskrift. Dette gjelder både med tanke på struktur og tydeliggjøring av ulike aktørers oppgaver og ansvar i ulike faser frem mot en rasjonerings situasjon, samt når kraftrasjonering er iverksatt.

Fornybar Norges overordnede kommentarer til høringsforslaget:

- Fornybar Norge støtter prinsippet om at det i størst mulig grad legges opp til at markedet skal fungere mest mulig normalt ved bruk av ulike virkemidler både før og under kraftrasjonering.
- Fornybar Norge støtter forslaget om at nettselskapene ikke lenger skal planlegge for sonevis roterende utkobling. Dette vil trolig være ressursbesparende for nettselskapene. Tilsvarende støttes også endring av kvotestørrelser.
- I og med at forskriften ikke kan ta for seg alle aktuelle situasjoner i detalj, ser vi det som svært viktig at ny oppdatert veileder gir utdypende beskrivelser og tydeliggjøring av flere av punktene i forskriften, f.eks.
 - ansvar og oppgaver i de ulike fasene mot en eventuell rasjonerings situasjon
 - terskel for de ulike fasene, hvilke kriterier skal være oppfylt
 - prinsipper for fordeling av energi og prioritering av sluttbrukere
- NVE har hatt et godt samarbeid med bransjen i forbindelse med dette forslaget til ny forskrift og Fornybar Norge vil påpeke viktigheten av at dette samarbeidet også vil legges til grunn for oppdatering av veileder.

- Positivt at Statsforvalterens oppgaver nevnes spesifikt i nettselskapenes rasjoneringsplaner, selv om NVE ikke har instruksjonsmyndighet overfor statsforvalteren. Statsforvalterne har oversikt over statlige myndigheter med regional representasjon i sine fylker, og disse deltar i fylkesberedskapsrådene. Statsforvalteren kan derfor bidra til konsistens i kommunenes prioriteringer i en rasjeringssituasjon.
- Terskelen for å ta i bruk rapporteringsordningen må være høy. For å unngå uheldige virkninger for markedsmekanismen og konkurransen i markedet, er vårt utgangspunkt at innrapporterte data og informasjon ikke bør offentliggjøres. Dersom innrapporterte data og informasjon skal publiseres, må det publiseres på en slik måte at den enkelte aktørs disponering ikke blir synlig for andre.
- Terskelen for å kunne vedta kraftrasjering må være svært høy, og den foreslåtte ordlyden er for vag gitt de inngripende virkemidlene som kan brukes dersom kraftrasjering besluttes.

Fornybar Norges kommentarer til enkelte deler av forskriften

Detaljer og konkretisering må tydeliggjøres i ny oppdatert veileder

I § 19 punkt e, fremkommer det at nettselskapets planer skal inkludere "*...hvordan nettselskapet skal kunne redusere overføringen til sine sluttbrukere med henholdsvis 10, 30 og 50 prosent sammenlignet med et representativt forbruksnivå.*" Hva er definisjonen av representativt forbruksnivå? Vi forventer at dette klargjøres i fremtidig oppdatert veileder.

I § 14 nevnes "*...innenfor en gitt tidsperiode.*" Nettselskapenes planer kan ikke gjelde for enhver tenkelig tidsavgrensning. Det forventes at det her må tas utgangspunkt i "sjablonmessige" tilnærminger med bruk av f.eks. årsforbruk og JIP (Justert InnmatingsProfil). Det forventes at nærmere beskrivelse av hvordan nettselskapene skal inkludere representativt forbruksnivå i sine rasjoneringsplaner vil komme frem av oppdatert veileder som er lovet senere.

Sammenhengen mellom endringene i styringsmekanismen/IK-vassdrag og kraftrasjoneringsforskriften

På side 19 i høringsforslaget til kraftrasjoneringsforskriften står det " Vi foreslår at **fjernvarme ikke lenger omfattes av kraftrasjoneringsforskriften**. Det er viktig å understreke at selskaper med konsesjon etter energiloven § 5-1 om fjernvarme likevel vil være omfattet av forskriften på lik linje med andre forbrukere av elektrisk energi (sluttbrukere)."

I høringsdokumentet om IK-vassdrag står følgende i § 6-2 c: "*.... Kraftrasjering omfatter planlegging og gjennomføring av tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og rekvisisjon av elektrisk energi og fjernvarme.*"

Fornybar Norge stiller spørsmål om det er inkonsistens mellom disse regelverkene. I beste fall må dette klargjøres i teksten i de enkelte paragrafene.

Til § 4 Definisjoner

Sammenhengen mellom kvoterasjoning, kvotestørrelse og fastsatt kvote kan skape begrepsforvirring. En kvotestørrelse på f.eks. 10% er ment som at sluttbruker får fastsatt en kvote som er 10% lavere enn forbruket i en normalsituasjon. Det kan imidlertid også tolkes som at en kvotestørrelse på 10% er en fastsatt kvote på 10% av normalt forbruk. At kvotestørrelse og fastsatt kvote er definert som reduksjon i forbruk sammenlignet med en normalsituasjon må fremgå av definisjoner.

Til § 11 Pålegg om rapportering

"Rasjoneringsmyndigheten kan, når det vurderes nødvendig, pålegge.....". Fornybar Norge mener dette må presiseres bedre. Hvilke kriterier ligger til grunn for "nødvendig"?

Terskelen for å benytte en slik rapporteringsordning bør være høy, og det er viktig at ordningen kun tas i bruk når det er et reelt behov for det. OED ba nylig NVE om å videreføre rapporteringsordningen i tiden frem til en ny styringsmekanisme er på plass. Fornybar Norge stiller spørsmål ved energimyndighetenes behov for dette i en situasjon hvor fyllingsgraden er over median i NO1, NO2 og NO5 (prisområdene som er omfattet av ordningen), samtidig som energisituasjonen i Europa har forbedret seg vesentlig. Dette fremstår som en for lav terskel for å ta i bruk ordningen fremover og Fornybar Norge legger til grunn at terskelen vil være betydelig høyere når regelverket for styringsmekanismen er på plass.

For å unngå uheldige virkninger for markedsmekanismen og konkurransen i markedet, er Fornybar Norges utgangspunkt at innrapporterte data og informasjon ikke bør offentliggjøres. Dersom innrapporterte data og informasjon skal publiseres, må det publiseres på en slik måte at den enkelte aktørs disponering ikke blir synlig for andre. Det må gjøres grundige vurderinger før eventuell publisering, og særlig i områder med få store vannkraftprodusenter.

Til § 14 Kvoterasjoning av kraftforbruk og tariffing under kraftrasjoning

I forskrift er sluttbruker definert som "Kjøper av elektrisk energi som ikke selger denne videre". En sluttbruker (f.eks. kommune) kan i dag ha flere ulike målepunkt, med forbruk av varierende skade/ulempe i en rasjoningssituasjon.

Fornybar Norge mener at å tildele kvoter til sluttbruker i forslaget til ny forskrift er for lite detaljert når det gjelder tildeling av kvote og oppfølging i forbindelse med en rasjonerings situasjon, og at det heller bør brukes målepunkt som identifikator. Kvoter bør derfor tildeles ut fra målepunkt. Nettselskapenes kundeinformasjonssystem er også bygget opp ut fra målepunkt.

Bestemmelsens i § 14 gir rasjoneringsmyndigheten hjemmel til å iverksette kvoterasjonering. Dette gjelder først etter at departementet har besluttet kraftrasjonering, jf energiloven § 6-2.

Det er foreslått en endring i energilovforskriften § 6-2 c: «Departementet kan iverksette kraftrasjonering når det på grunn av ekstraordinære forhold kan bli eller er knapphet på elektrisk energi, og det ut fra allmenne hensyn finnes påkrevet for å sikre at energien blir best mulig utnyttet.» Forslaget innebærer ikke bare at tidspunktet for når kraftrasjonering kan vedtas etter forskriften fremskyndes noe i tid, slik departementet beskriver, men også at terskelen for å kunne vedta kraftrasjonering endres. I en slik situasjon vil energimyndighetene kunne benytte svært inngripende virkemidler, herunder kvoterasjonering og tvangsmessig rekvisisjon av kraft.

Fornybar Norge mener at «kan bli» er for vagt gitt de inngripende virkemidlene som kan brukes i en kraftrasjoneringssituasjon. Terskelen for å kunne beslutte kraftrasjonering må være svært høy, og det må være overhengende fare for at det vil bli ubalanse mellom produksjon og forbruk av elektrisitet i fravær av tvangsmessige tiltak. Dette må reflekteres tydelig i forskriftsteksten, og i lovproposisjonen bør departementet utdype nærmere hva som ligger i ekstraordinære forhold som kan utløse en slik beslutning, noe Fornybar Norge også påpekte i høringen om styringsmekanismen.

Til § 16 og § 27

Bestemmelsen om erstatning i gjeldende forskrift § 7 tredje ledd er foreslått tatt ut da dette er en henvisning til alminnelige erstatningsregler, og ikke krever egen hjemmel i denne forskriften.

Vil produsenter som blir berørt fortsatt ha krav på erstatning etter forslag til ny forskrift? Fjerning av eksisterende § 7 tredje ledd skaper usikkerhet rundt erstatningsregler.

For å synliggjøre retten til erstatning samt sikre det rettslige grunnlaget for erstatning ved rekvisisjon av produksjon må dette komme tydelig frem i forskrift.

Fjerning av utkoblbart/fleksibelt forbruk i nettselskapenes rasjoneringsplaner.

NVE argumenterer for at utkobling av enkelte forbruksformer (fleksibelt forbruk) vil i de fleste tilfeller være umulig eller svært tidkrevende å gjennomføre, samt at det har beskjeden besparelse på energi. Dette er imidlertid kunder som i utgangspunktet har en lavere nettariff som følge av at de kan kobles

ut ved behov, og ofte har reservekraft som nødløsning (f.eks. landbruket). Fornybar Norge stiller derfor spørsmål om begrunnelsen, da eventuell utkobling av dette forbruket vil ha liten/ingen ulempe for kunden.

Tilsvarende kan det argumenteres for at kunder som har tilknytning på vilkår må kunne kobles ut dersom energisituasjonen tilsier det, og er nedfelt i vilkårene. Dette er kunder som i egen avtale med nettselskap har akseptert at de kan kobles ut i gitte situasjoner. Vilkårene vil nok variere fra nettselskap til nettselskap og trolig være kundespesifikk, men denne "kundegruppen" er ikke nevnt i forslaget til ny forskrift.

Bruk av AMS ved kvoterasjonering

Selv om NVE mener at vi på nåværende tidspunkt ikke skal benytte AMS i en kraftrasjoneringsituasjon, åpner NVE samtidig opp for at de sammen med aktuelle aktører løpende vil vurdere behovet for mer aktiv bruk av AMS i framtiden.

Bruk av AMS og annen teknologi i en fremtidig rasjoneringsituasjon vil trolig både være ressursbesparende og mer effektivt, men vil også kreve kostnader i form av systemutvikling hos nettselskapene. Som følge av at situasjoner med kraftrasjonering heldigvis opptrer svært sjeldent er ikke dette noe nettselskapene ser som økonomisk hensiktsmessig. Dersom NVE fremover ønsker mer aktiv bruk av AMS i en rasjoneringsituasjon, bør det derfor jobbes videre med bransjen for å komme frem til de gode løsningene.

Fakturering av rasjoneringstariff

Det fremgår ikke av høringsforslaget til ny kraftrasjoneringsforskrift hvem som eventuelt skal fakturere særskilte tariffer i forbindelse med en rasjoneringsituasjon, om det er nettselskapet eller strømlieferandør? Dette kommer heller ikke klart frem av gjeldende forskrift.

Fornybar Norge mener særskilte tariffer må faktureres av nettselskapene. Kun når særskilte tariffer faktureres av nettselskapene vil ingen aktører kunne berike seg ved at noen bryter tildelte kvoter. Fornybar Norge mener dette må klarlegges og komme frem i enten forskrift eller veileder.

Overgangsperiode

NVE tar sikte på at den nye kraftrasjoneringsforskriften skal gjelde fra 01.01.2024, og at nettselskapene får en 6 måneders overgangsperiode for å oppdatere sine rasjoneringsplaner.

En oppdatering av rasjoneringsplanene hos nettselskapene vil kreve endringer i funksjonalitet fra systemleverandørene. Disse endringene er igjen avhengig av viktige avklaringer som er forventet i ny oppdatert veileder.

Fornybar Norge mener derfor at en overgangsperiode på 6 måneder fra ikrafttredelse av ny kraftrasjoneringsforskrift ikke er tilstrekkelig. Overgangsperioden må settes til 6 måneder etter at **ny oppdatert veileder er publisert.**

Fornybar Norge stiller gjerne opp i et møte for å utdype våre innspill og synspunkter.

Om fornybar Norge

Fornybar Norge representerer fornybarnæringen i Norge. Vi arbeider for at Norge hurtigst mulig skal bli et nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Vi har medlemmer fra hele næringen, inkludert fornybar energiproduksjon på land og til havs, nettselskaper, finansinstitusjoner, entreprenører, strømsalg, leverandører og rådgivere.

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

Kristin H. Lind
Direktør Nett og kraftsystem

Jørn Bugge
Næringspolitisk rådgiver